

Handleiding — Werkvormen

Argumenteren

Inhoud

1. Inleiding
2. Soorten argumenten
3. Werkvormen argumenteren
 - 3.1. Voor en tegen
 - 3.2. Redenering bouwen
 - 3.3. Kettingdebat
 - 3.4. Ballondebat
 - 3.5. Overdrijven

1. Inleiding

In een debat is alleen het geven van een mening niet genoeg. Het gaat erom dat de kinderen leren hun mening te onderbouwen met argumenten en de argumenten van de tegenpartij te ontkrachten. Het woord argument betekent dat *“hetgeen men aanvoert ter ondersteuning van een bewering”* (Dikke van Dale Online). Argumenten zijn dus alle zaken die je aanvoert ter onderbouwing van jouw gelijk. Argumenteren is nu het gebruiken van argumenten in een discussie of een debat. In het vervolg van deze handleiding geven we een toelichting op verschillende soorten argumenten. Deze zijn bedoeld als achtergrondinformatie voor de leerkracht van waaruit je feedback kunt geven. Daarna een vijftal werkvormen om argumenteren te oefenen.

2. Soorten argumenten

In de brochure *Winnen met Woorden* van de VARA (2012) worden de volgende soorten argumenten genoemd:

1. Voorbeelden geven;
2. Feiten noemen;
3. Vergelijkingen maken;
4. Oplossingen bieden;
5. Vragen stellen;
6. Een grap maken.

We bespreken elk van deze argumenten kort en maken concreet op wat voor manier ze een stellingname kunnen aanvallen of verdedigen. Bij elke soort argument geven we een voorbeeld op basis van de stelling: *'Mensen die te zwaar zijn moeten verplicht afvallen.'* Je kunt deze informatie gebruiken om feedback te geven en de kinderen al doende wat meer zicht te geven op het gebruik van verschillende argumenten.

Ad 1. Voorbeelden geven

Door concrete voorbeelden te geven maak je duidelijker wat je bedoelt en onderbouw je tegelijkertijd je mening. Je laat zien dat je verstand hebt van het onderwerp. Het is voor de tegenpartij lastig om een voorbeeld aan te vallen. Voorbeelden kun je onder andere halen uit je persoonlijke ervaring en uit de geschiedenis, uit de actualiteit...

Voorbeeld voor de stelling:

Ik zag op het jeugdjournaal een stukje over iemand die veel moeite had om af te slanken. Het is voor mensen die teveel eten moeilijk om zelf af te slanken. Mensen kunnen dus eigenlijk niet zelf kiezen, ze zijn verslaafd aan eten.

Ad 2. Iets als een feit presenteren

Door een bewering als een feit te presenteren maak je het sterker dan wanneer je alleen een mening weergeeft. Een feit is moeilijker te weerleggen, lijkt waar te zijn. Voorbeeld:

Feit voor de stelling:

Overwicht kost de gezondheidszorg erg veel geld. Dat kunnen we besparen wanneer we mensen verplicht laten afslanken.

Ad 3. Oplossingen aandragen

Vaak gaan stellingen over een (maatschappelijk) probleem dat in de toekomst moet worden opgelost. In onze voorbeeldstelling gaat het over het voorkomen van overgewicht in de toekomst. Als je tijdens een debat een goede oplossing aandraagt versterkt dat je positie. Je toont dan initiatief en je tegenstander moet dan maar zien dat hij met een betere oplossing komt.

Oplossing tegen de stelling:

Het klopt dat het moeilijk is voor mensen om af te vallen, maar je hoeft ze niet te verplichten. Je kunt ze ook hulp aanbieden om onder begeleiding af te slanken.

Ad 4. Vergelijkingen maken

Door een nog onbekend en moeilijk probleem te vergelijken met een bestaand probleem waar al meer resultaten geboekt zijn kun je sterke argumenten aanvoeren.

Vergelijking voor de stelling:

Je hoeft afslanken niet te verplichten. Kijk maar naar de antirookcampagne van de regering. Daardoor zijn veel mensen gestopt met roken. Net als het verbieden van rookreclames kun je reclame voor te vette producten verbieden. Of slechte producten niet aan kinderen verkopen.

Ad 5. Vragen stellen

Door de tegenpartij kritische vragen te stellen kun je hun beweringen ontkrachten. Ze moeten dan maar zien zich er weer uit te redden.

Vraag tegen de stelling:

Je zegt wel dat de antirookcampagne van de regering succesvol was, maar hoe verklaar je dan dat steeds meer jongeren weer gaan roken?

Ad 6. Humor

Op z'n tijd een grapje maken houdt de sfeer goed en zal zeker helpen om het publiek op je hand te krijgen. Ook als grappen maken iemand niet echt ligt is het wel goed om te zorgen dat het debat niet te fel wordt en de debater een verbeterde indruk maakt. Dat schrikt vaak meer af dan het goed doet.

3. Werkvormen argumenteren

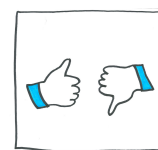
Leren argumenteren is een onderdeel van zowel leren discussiëren als debatteren. Een aantal van de werkvormen kunnen daarom bij beide gespreksvormen ingezet worden. Door op de naam te klikken link je door naar de bijbehorende kinderkaart.

Doelen:

- Kinderen worden zich bewust van de noodzaak om een bewering te onderbouwen met argumenten;
- Kinderen herkennen verschillende soorten argumenten en ze oefenen met het toepassen daarvan in de praktijk van een debat of discussie;
- Kinderen oefenen met vlot redeneren.

Werkvormen:

1. Voor en Tegen
2. Tafelrondje Redenering bouwen
3. Kettingdebat
4. Ballondebat
5. Overdrijven

3.1 Voor en tegen

Wat	Bedenken van argumenten voor en tegen een stelling. Inleven in de positie van je tegenstander. Daarbij verzin je ook argumenten voor een stellingname waar je het niet mee eens hoeft te zijn. In twee- of viertal. Voordeel van samenwerken is dat al brainstormend meer creativiteit kan vrijkomen.
Waar	Aan tafelgroep
Waarvoor	Om te oefenen met het bedenken van argumenten voor en tegen een stelling, los van je eigen mening. In te zetten als losse oefening of voorbereiding voor een debat.
Materiaal	Papier A4 of A3, pen of stiften.

Verloop

1. Geef een stelling (dit kan de stelling zijn waarover later gedebatteerd wordt);
2. Vertel de kinderen hoe ze gaan werken (2tal of 4tal) en spreek af hoe lang (max. 10 minuten);
3. Verdeel het papier in twee kolommen, een voor en een tegen;
4. De kinderen verzinnen nu zoveel mogelijk argumenten voor en tegen de stelling (minstens 3 voor elk) en schrijven die in de juiste kolom;
5. Wanneer je de oefening gebruikt als voorbereiding om te debatteren kan het debat nu beginnen.

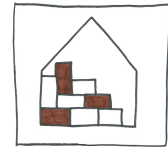
Variatie:

Je kunt als richtlijn meegeven dat ze een bepaalde soort argumenten moeten verzinnen, bijvoorbeeld alleen feiten of alleen voorbeelden.

Reflectie:

- Reflecteer op de oefening door de bedachte argumenten plenair te bespreken.
- Benoem een aantal naar soort: voorbeeld, feit, etc...;
- Vraag kinderen naar wat hun sterkste argument is en waarom ze denken dat juist dat argument sterk is;
- Als je ook gedebatteerd hebt kun je *good practices* benoemen door sterke argumenten te herhalen.

3.2 Redenering bouwen

- Wat** Geïnspireerd worden door argumenten van medestanders en hierop voort bouwen. Samen een redenering opbouwen die staat als een huis.
- Waar** Met de tafelgroep.
- Waarvoor** Om te oefenen met het verder bouwen op argumenten van je medestanders zodat een stevig redenering ontstaat waarin argumenten elkaar aanvullen en versterken. Je werkt volgens de Loesje methodiek die helpt om associatief en creatief te reageren op wat de ander bedenkt. Als losse oefening of ter voorbereiding van een debat.
- Materiaal** Voor elk kind een A4 en pen.

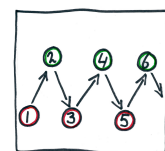
Verloop

1. Geef een stelling;
2. Ieder kind krijgt nu een blaadje. Aan de voorkant schrijf je "voor", op de achterkant "tegen";
3. Iedereen begint met voor en schrijft 1 argument voor de stelling op;
4. Dan schuif je het papier door en lees je het argument van je voorganger. Je verzint een argument dat hierbij aansluit en schrijft dat op;
5. Herhalen van de vorige stap tot iedereen zijn eigen blaadje terug heeft. Omdraaien en nu op dezelfde manier verder met argumenten tegen de stelling.

Reflectie:

- Laat uit elk groepje een leerling de vier argumenten voor of tegen als een lopend verhaal presenteren.
- Reflecteer op: hangen de argumenten samen? Zit er een goede opbouw in het betoog?

3.3 Kettingdebat

- Wat** Kinderen reageren snel op elkaars argumenten en bedenken zelf nieuwe.
- Waar** Twee rijen kinderen tegenover elkaar.
- Waarvoor** Om te oefenen met snel reageren op argumenten van de tegenpartij en met het zelf bedenken van nieuwe argumenten. Als losse oefening in debatteren of als warming up voor een debat.
- Materiaal** Geen.

Verloop

Geef een stelling;

1. Verdeel de klas in twee groepen die in twee rijen tegenover elkaar komen staan;
2. De ene rij is voor, de andere tegen de stelling;
3. De voor en tegenstanders komen om en om aan de beurt, te beginnen bij de eerste voorstander voorin de rij. Deze noemt een argument. De tegenstander tegenover hem reageert hierop of geeft zelf een nieuw argument. Dan is de tweede voorstander aan de beurt. Zo verder tot iedereen aan de beurt is geweest.

Variatie:

Als de groep groot is kun je een paar kinderen laten jureren. Zij bepalen welke rij (voor of tegen) het kettingdebat heeft gewonnen en wie de beste spreker was.

Reflectie:

- Vraag de kinderen wat moeilijker was: reageren op de ander of zelf een nieuw argument bedenken?
- Vaak reageren debaters op elkaar, terwijl je ook een nieuwe invalshoek kunt kiezen om sterker naar voren te komen en een zwak punt in de redenering van je tegenstander bloot te leggen. Het stellen van een vraag kan ook in deze setting een goede strategie zijn!

Bron: www.debatindeklas.nl

3.4 Ballondebat

Wat Vijf bekende Nederlanders zitten in een ballon. Omdat ze tegen een kerk dreigen te vliegen moeten er twee overboord zodat de ballon weer snel kan stijgen. Het publiek beslist wie. De BNers moeten bij het publiek pleiten om aan boord te mogen blijven.

Waar Kring of klassikale opstelling.

Waarvoor Creatief zijn in het bedenken van argumenten en afstemmen op het publiek dat je wilt overtuigen. Bij een debat gaat het uiteindelijk om wie het beste de stelling heeft aangevallen of verdedigd en het zijn de jury en het publiek die de beoordeling geven. Voor de spelers is het hier belangrijk dat je je op hen richt en niet alleen op je mede- en tegenstanders. Je zoekt dus argumenten die het publiek en jury overtuigen.

Materiaal Geen.

Verloop

1. Kies vijf kinderen om de ballonvaarders te spelen. Zij kiezen elk een bekende Nederlander die ze gaan spelen.
2. Vertel: Deze vijf zitten samen in een luchtballon en genieten samen van een mooie tocht. Helaas gaat het mis. Ze dreigen tegen een kerktoren aan te vliegen en er moeten twee BN'ers overboord om weer hoogte te winnen.
3. Elke speler krijgt nu maximaal 1 minuut om uit te bepleiten dat hij of zij absoluut in de ballon moet blijven zitten. Vervolgens mag het publiek stemmen op degenen die mogen blijven. Iedereen mag 1 keer stemmen. De twee met de minste stemmen stappen uit en worden deel van het publiek.
4. Vertel: De ballon is even gered, maar dit duurt niet lang! Ze dreigt nu tegen de Euromast aan te vliegen en de enige manier om te overleven is weer twee BN'ers uit de ballon te zetten.
5. Elke speler krijgt nu 1 minuut om uit te leggen waarom de andere twee beslist uit de ballon moeten. Hierna volgt een stemronde. Het publiek stemt op wie mag blijven. Degene met de meeste stemmen is de winnaar van het ballondebat.

Variatie:

Je kunt de spelers ook voorwerpen laten vertegenwoordigen. Bijvoorbeeld gereedschap, schoolmaterialen, keukenvoorwerpen, etc.

Reflectie

- Welke argumenten waren voor het publiek doorslaggevend om op iemand te stemmen?
- Bekijk die argumenten eens iets beter:
 1. Wat voor soort argument was het?
 2. Was het vanuit eigen belang ("ik moet blijven want ik kan goed dansen") of was het vanuit het belang van het publiek ("ik hoop nog veel mooie musicals te maken voor jullie").

Bron: www.debatindeklas.nl

3.5 Overdrijven

- Wat** Spelen met overdrijven van een bewering om die kracht bij te zetten.
- Waar** In de klas met bijenkorf
- Waarvoor** Om te ervaren dat een bewering sterker kan worden neergezet met enige overdrijving. Teveel overdrijven maakt het weer belachelijk. Ook te grof taalgebruik werkt tegen de jury bij een debat. De overtreffende trap is handig om een bewering kracht bij te zetten. Het is beter dat... komt

sterker over dan het is goed dat.... Meer effect kun je halen door te werken met krachtiger synoniemen:

- erg – vreselijk
- goed – super, mega
- niet waar – onzin, flauwekul
- slecht - rampzalig
- jammer – bedroevend, deprimerend

Zie <http://synoniemen.net/index.php> voor een onuitputtelijke reeks voorbeelden. Kijk bijvoorbeeld eens met 'uitstekend' en 'erg' als zoekterm.

Materiaal Kaartjes met woorden die een oordeel op een milde manier uitdrukken: goed, slecht, jammer, pech, aardig, leuk, mooi, waar, niet waar, niet zeker.

U kunt hier <http://kinderkennisbank.wikispaces.com/file/view/Kaartjes+Overdrijven.docx> een kopieerblad downloaden waarop al een aantal kaartjes staan.

Verloop

1. Alle kinderen krijgen een kaartje
2. Ze lopen rond en zoeken op signaal een maatje (zie Bijenkorf)
3. Ze bedenken om de beurt een krachtiger synoniem, beschrijving of overtreffende trappen bij het kaartje van de ander
4. Paar keer herhalen

Variatie:

Laat de kinderen een tekst laten schrijven met gewone woorden erin of geef ze een dergelijk tekst. Daarna herschrijven ze de tekst maar nu met flinke overdrijvingen erin. Voorbeeld: Schrijf op in de vorm van een verslag wat je doet tussen 6 uur 's ochtends en de aankomst op school. Herschrijf dit stukje nu en voeg flinke overdrijvingen toe:

Om 6 uur lig ik nog te slapen. Als om 7 uur de wekker gaat word ik wakker. Ik sta op en loop naar de badkamer....
Om 6 uur lig ik nog in een diepe coma. Als om 7 uur de wekker loeit schrik ik me een ongeluk. Wakker, dat wel!!! Ik strompel naar de badkamer....